

# **Badische Landesbibliothek Karlsruhe**

**Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe**

## **Lectionarius de tempore - Cod. Aug. perg. 12**

**[Reichenau ?], [1. Hälfte 13. Jh.]**

Secundum Lucam [2,33-40]. Omelia lectionis eiusdem. Sermo beati Ambrosii episcopi. Sermo Maximi. Secundum Lucam [2,21]. Omelia venerabilis Bede. In oct. Sancti Iohannis apostoli et evangeliste. Sermo ...

[urn:nbn:de:bsz:31-41531](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-41531)



**Q**uā bonus panis. q̄q̄. **VIII.**  
anglōs pascit p̄ speciem  
ut de ipso satientur impata. &  
nos pascit p̄ fidē. ne deficiam̄ in  
uia. Ille panis. qui se ipsū dat an  
gelis ad gaudiū stabilitatis. se ip  
sum dedit hominib; ad remediū sa  
nitatis. Et qui ē anglōz esca. nobis  
fact̄ ē medicina. Veruntam̄ hic di  
lectissimi fr̄s attendite magnitu  
dinē gr̄e. & agnoscite qd̄ d̄s ho  
mini dignat̄ est p̄rogare. Xpc̄  
enī dī fili. de dō uero d̄s uerus. &  
un̄ cū patre naturalit̄ d̄s semp̄  
ex se ipso scōl̄ anglōs pascit. sed  
tam̄ anglicā nat̄am dī fili. n̄ accep̄.  
Ist̄ aū suā caritatē d̄s cōm̄daret in

**I**obis. filius ei. naturā nr̄am susce  
pit ex nobis. **Scdm̄ LUCAM.**  
In illo temp̄. **E**rat ioseph & ma  
ria mat̄ ih̄u mirantes sup̄ his que  
dicebant̄ de illo. Et benedix̄ illis  
simeon. & dix̄ ad mariā mat̄rē  
ei. **Et ref̄.** Ecce positus est hic in uinā. &  
resurrectionē multoz̄ misit. & in  
signū cui cōtradict̄. Et tuā ip̄s̄  
animā p̄transibit gladi. ut reue  
lent̄ ex multis cordib; cogitationes.  
Et erat anna p̄phetissa filia phanu  
el. de tribu aser. Hec p̄cesserat indi  
ebus mutis. & uixerat cū uiro suo  
annis septē. a uirginitate sua. Et  
hec uidua usq; ad annos octogin  
ta quatuor. que n̄ discedebat de

templo. ieiuniis & obsecrationibus  
seruens die ac nocte. Et hec ipsa  
hora sup̄ ueniens. confitebat̄ d̄no.  
& loq̄batur de illo om̄ib; q̄ expec  
tabant redemptionem hierlm̄.  
Et ut p̄fecer̄ om̄a scdm̄ legem d̄ni.  
reuersi sunt in galileā. in ciuitatem  
suā nahareth. Puer aut̄ crescebat  
& cōfortabat̄. plenus sapientia.  
Et gr̄a d̄i erat in illo. **OMN̄**

**C**LECTIOHIS FIDV̄E.  
**ON GREGORIUS**  
munū ea. que mortu  
ih̄u. dicta septaq; sunt. de eo. & tē  
seire poterim̄. singula queq; dig  
na ēē miraculo. Quā obrem mira  
bat̄ & pater. sic enim appellatus  
ē ioseph. quia nutreus fuit. Qua  
batur & mat̄. sup̄ om̄ib; que dice  
bant̄ de eo. Que nā ergo sunt. que  
de paruulo ih̄u fama dispersat.  
Pastores erant in regione eadem.  
uigilantes & obseruantes custo di  
as noctis. sup̄ gregem suū. Venit  
angl̄s sub ipsa hora natiuitatis ih̄u.  
& ait ad eos. Annuntio uobis gau  
diū magnū. Ite & inuenietis infan  
tē in uolutū in p̄annus. & positum  
in p̄sepe. Nec dū angl̄s uerba finie  
rat. & ecce multitudo celestis ex  
ercitus. laudare cepit & benedi  
cere d̄m. **x.**

**C**ū hoc pastores trepidi  
p̄sperisset. & angl̄s re



cessisset ab eis. dixerunt ad se inuicem.   
 Cam' bethleem. & uideam' hoc fac   
 tum. quod dominus ostendit nobis. Venerunt   
 & inuenerunt paruulum. tam illi quam   
 parentes. que facta fuerant. mi   
 rabantur super hoc. Et de symeone   
 scribitur. quod rumore aperit.   
 & miraculi uel magna pars fue   
 rit. Tenuit enim puerum in brachiis   
 suis. & ait. Nunc dimittis domine ser   
 uum tuum in pace. secundum uerbum tu   
 um. quia uiderunt oculi mei salutare   
 tuum. fastigium & ut ita dicam. cul   
 men super his que iactabant de   
 ihesu. & patrem & matrem = illius mira   
 bantur. sermo symeonis fuit. Non   
 enim sufficit ei tenere paruulum. &   
 ea que de semetipso scripta sunt   
 proloquens. benedixit & patrem uirum & ma   
 trem. & de ipso quoque infante pro   
 phetauit dicens. Ecce positus est hic   
 in ruina & resurrectione multorum   
 in israel. & in signum cui contradicet.

**Q**uid sibi uult **XI.**   
 hoc quod ait. ecce iste po   
 situs est in ruina & resur   
 rectione multorum in israel. Huc quod   
 dam simile. in euangelio secundum iohannem   
 scriptum reperitur. In iudicium ego in   
 mundum ueni. ut qui non ui   
 dent uideant. & qui uident ceci   
 fiant. Quomodo ergo in iudicium ue   
 nit. Ut non uidentes de nationibus   
 uiderent. & qui prius uidebant =

de istis ceci fierent. sic uenit in ruina   
 & resurrectione multorum. In aduen   
 tu enim domini saluatoris. qui prius stete   
 rant corruerunt. & qui ceciderant surre   
 xerunt. Una hec est interpretatio de   
 eo quod dictum est. ecce iste positus   
 est in ruina & resurrectione multorum   
 in israel. Est autem & aliter quod intelligi   
 dum. aduersus eos uel maxime qui   
 contra conditorem larrant. & hinc in   
 de de ueteri testamento. qui non intelligunt   
 testimonia egrigantes. simplicium   
 corda decipiunt. Aduert enim. Ecce   
 dicitur legis & prophetarum. uidete qualis   
 sit. Ego inquit occidam & ego ui   
 uificabo. peccatiam & sanabo. Audi   
 unt occidam. & non audiunt uiuifica   
 bo. Audiunt peccatiam. & audire con   
 temnunt & ego sanabo. Istius modi   
 occasionibus creatorum calumniantur.   
 guntur ante quam interpretentur. **XII.**   
 que sensum habeant ego uiuificam   
 & uiuificabo. peccatiam & sanabo.   
 opponam eis testimonium euangelii. dicamque   
 aduersus hereticos. Innumerabiles   
 quippe hereses sunt. que euangelium secundum   
 lucam recipiunt. Si propterea crudeliter   
 & tantum iudex & crudelis est con   
 ditor. quia dicit ego uiuificam. & uiu   
 ficabo. peccatiam & sanabo. manife   
 stissimum est & ipsum ipsi esse filium. Ca   
 de siquidem de eo scripta sunt. Ecce   
 hic positus est in ruina & in resurre   
 ctione multorum in israel. non in resurre



tionē tantū. s; q; inruinā. Si malū ē  
iustificere. malū sit q; inruinā ueni  
re. Qd̄ respondebt. utrū ne rece  
dent acutu ei. an querent aliā int̄  
ptationē. q; ad tropologiaf fugiēt  
ut qd̄ inruinā uenerit benignita  
tem magis quā austeritatē sonet.  
Et quom̄ iustū erit. q̄ndo qd̄ in eu  
angelio tale reperitur. ad allegoriaf  
q; nouaf intelligentiaf cōfugere.  
q̄ndo ū in uet̄i instrum̄to. statim  
accusare. q; nullā explanationem  
qm̄uis pbabilis sit recipe. S; q;  
hoc qd̄ sequitur. in iudiciū ego ue  
ni in mundū istum. ut n̄ uidentel  
uideant. q; q̄ uident ceci fiant.  
quis querant ut edisserant. imple  
re n̄ poterunt. Ego ū q̄ opto esse  
ecclesiasticus. q; n̄ ab heresiarcha aliq;  
s; a xp̄i uocabulo nuncupari. q; ha  
bere nom̄. qd̄ benedict̄ sup̄ t̄ram.  
q; cupio tā ope q; sensu q; eē q; di  
ci xp̄ianus. equate q; in uet̄i q; in no  
ua lege quero rationē. Loquit̄ d̄s.  
Ego iustificiā. libent̄ habeo ut iust̄  
ficiat̄. Quando enī uet̄ in me ho  
mo ē. q; unuo adhuc q̄si homo. eu  
pio ut occidat in me d̄s ueterem  
homine. q; uiuificet me ex mortuis.  
Secdm̄ hunc sensū intelligit̄ q; il  
lud. In iudiciū ego ueni in mun  
dū istū. ut q̄ n̄ uident uideant.  
q; q̄ uident ceci fiant. iuxta h̄c  
etiā sensū. q; hoc qd̄ n̄ habem̄

in manib; intelligendū. ecce iste  
positus ē inruinā q; in resurrectio  
nē multoz inuisit. Habeo aliquid  
in me qd̄ male stat. q; peccati su  
pbia erigit se. hoc cadat. hoc sub  
ruat. Quod si ceciderit. id qd̄ an  
te corruerat. surgens stabit.

**HOC EST P̄ XI. Sermo beati  
Ambrosii ep̄i. 1.**

**C**IRCUCIDITUR  
itaq; puer. Quis ille  
puer. nisi ille de quo dictū est.  
puer natus ē nobis. filius datus  
ē nobis. factus ē enim sublege.  
ut eos qui sub lege eēt lucifac  
ret. Quid sit aut̄ in ierlm̄ sicut d̄no  
dicere. nisi in esayē cōm̄tis ante  
dixisse. Circucisus enī uetus. do  
minico dignus iudicabit̄ obtutu.

**V**quia oculi d̄ni sup̄ iustos.  
ides omnē seriē legis **II.**  
uet̄is. fuisse typū fut̄i. nam q; cir  
cucisio purgationē significat de  
uictoz. S; quō p̄na quada cupid  
tate peccandi humane carnis q;  
m̄tis fragilitas. inextricabilibus  
uitis implicat̄. eo postauū cir  
cumeisionis diē. culpe totius fu  
tura purgatio. resurrectionis p̄  
figurabatur etate. Hoc enim ē  
illud. Quā om̄e masculinū adapi  
ens uulua. sem̄ d̄no uobitur.  
Uerbis enī legis p̄mittebat̄ uirgi  
nis part̄. q; uere sēs q̄a in maecu

**latus.**



**O**mnisq; ipsum ee qui **III.**  
 lege signet. in eode mo  
 do ab anglo repetita uerba deela  
 rant. quia quod nascetur inquit  
 sem. uocabitur filius di. Non eni  
 uirilis cotus. uulue uirginahs  
 secreta reserant. sed immacula  
 tu semen. inuolabili utro spe ses  
 infudit. Solus emi poma exnatis  
 de femina ses dnt ihe. qui trene  
 contagia corruptele; immaculati  
 part nouitate n sensert. q cele  
 sta maestate depulerit. Na si lit  
 tera sequam. quom ses omis ma  
 sculus. cu multos sceleratissimos

**N** fuisse non lateat. **IIII.**  
 unqd ses achab. Nunqd  
 sei pseudo pph. q ad helie pces.  
 ultor celestis iniurie; ignis assu  
 mit. S; ille ses. p que figura futi  
 miteru. pia legis diuine pscpta  
 signabant. eo quod solus ses ec  
 clie uirginis. ad generandos plos  
 di. immaculate fecunditatis ape  
 rret genitale secretu. Hic ergo  
 solus apuit sibi uuluam. Nec miru  
 q eni dixerat ad ppham. Priqua te  
 formare in uo noui te q in uulu  
 mat scificau te. q eni uuluam scifi  
 cauit aliena ut nasceret ppha. hic  
 e q apuit mat sue uuluam. ut im

**Q**uamquam. Sermo Maximi. e.  
 n dubitem uos km p

patnam sollicitudine instructione  
 diuini sermonis edoctos. uniuersas  
 kalendaru sup uenientiu ua  
 nitates declinare penit q horre  
 re. ad pfectionis tam emdationis  
 augmtu. non me piguit usitatum  
 uris aurib; inferre sermonem. sic ait  
 beatissim paulus. frs eade uobis  
 scribere mihi qdem n pigrum. uo

**D** bus aut necessarium. **VI.**  
 necessarium dntm. nec supfluum  
 reor. si pcomonitione sca dudum  
 habita. pcedentiu patru uobis re  
 petantur alloquia. Et reuera quid  
 fastidii. quid oneris habet. p salu  
 tis puectu. utilia ac do placita se  
 pe dicere. frequent audire. Et  
 ido km fide ad deuotione solita. re  
 ligiosi tineris uas ac uertutis se  
 mitas gradientes. magis magisq;  
 errorem deuii q diabolica calcate  
 figmta. Nec eni debet anima fide  
 us que angloz consortia ceupiscit.  
 demonioz iusib; delectari. **VII.**

**N** eq; uero luci ac tenebris.  
 uertuti atq; mdatio. tur  
 pitudini q honestati apud di ser  
 uos ulla potest ee comunio. sicut  
 nos ecclaru doctor instruit dicens.  
 Que euentio xpi ad belial. qui au  
 celsus templo di cu idolis. Qui  
 cumq; ergo credentiu. uel e tem  
 plu dei. uel esse desiderat. solli  
 cite caueat. ne mortua q uana



sectando · desinens eē templū dī · fi  
at habitatio tenebrarū · fiat de  
monus monumētū · dit gloriosis  
sim' ppharū dauid · Beatus iur ·  
cui' est nom' dñi spes eius · q' non

**I** respexit inuauitates q' insanas  
taq; q' spat **VIII. (falsas.**  
indm · ac toto corde in eius glam  
luminū suoz defigit aspectum ·  
ad insanissimas uauitates · cōsecra  
tos semel dō · non debet oculos  
retorquere · quia ut ait dñs · ne  
mo mittens manū ad aratū · q' re  
spiciens retro · apt' est regno dī ·  
Omīs enī arans · si retro respiciat ·  
aut tortuosū q' inutile' faciet sul  
cum · aut arantū boū suoz uestigi  
a uulnerabit · Ita q' q' directo trami  
te ac spiritali uomere · uitia mun  
dana p̄sulcans · incedit addī reg  
num · si aspectū suū · ad impia q'  
uana cōuertit · q' iugel' suos · hoc  
ē corpus q' animā uulnerabit · q'

**I** optima tineris piculosum nimis  
incurrat errorem · **Secūm lyeā ·**  
gullo · t · **P**ostquā cōsumati sūt  
dies octo ut circūcideret' puer ·  
uocatum ē nom' ei' ih̄m · Quod uo  
catū ē ab anglo · p̄usquā in utero  
cōciperet' · Et **RPL · Om · v · BEDF ·**

**S**cā q' uenerandaq; prē  
sentis festi memoriā · pau  
cis q'dem uerbis euaglista  
cōphendit · s; n̄ pauca celestis

mysteriū uirtute grauidā reliquit ·  
Exposita nāq; natiuitate dñica ·  
cui' glā gaudia mox angli digni  
laudib; extuler' · pastores deuota  
uisitacione celebrarunt · omīs qui  
tē audier' mirati sunt · Nos quoq;  
p̄ modulo nrō put potuim' · p̄xime  
dño largiente congruis missarū sol  
lemnus ymnorq; exegim' · sub uin  
xit atq; ait · Et postquā cōsumatis  
dies octo ut circūcideret' puer ·  
uocatum ē nom' eius ihs · quo d uo  
catū est ab angelo · p̄usquā in u

**H**tero concipetur · **x ·**  
hec sunt festiuitatis hodi  
erne gaudia ueneranda ·  
hec sacra sollempnitas dies · hec ulla  
supne pietatis uisera munera  
sacro scā · que' fidelū cordib' cō  
mendans apl's ait · qā ubi uenit  
plenitudo tempis · misit d's fili  
um suū factū ex muliere · factum  
sub lege · ut eos q' sub lege erant  
redimeret · ut adoptionem filioz  
reciperem' · Magna nāq; dispensa  
tione pietatis · ad redemptionē  
generis humani · n̄ anglm · n̄ ar  
changlm · s; filiū suū unigenitū  
mittere dignat' ē · Que' qā indui  
nitatis sue specie uidere nequim'  
magna rursus dilectionis arte  
puidit · ut hunc factū ex mulie  
re · hoc ē ex matne carnis substan  
tia sine uirili amixtione cōcep



53  
tum · adhumanos uerū hominem  
pferret aspectus · q̄ indiuna uirtu  
te ac substantia manens p̄ omnia  
qd̄ erat · uerā naturę mortalıs in  
firmitatē quā n̄ habebat indu

**V**eret · Tu autē · **XI.**  
t nobis necessariā obedi  
endi uirtutē · p̄cipuo cō  
m̄daret exemplo · factū sub lege  
filii suū misit d̄s in mundū · non  
q̄a ipse legi q̄cquā debeat · qui  
un̄ magister n̄r̄ · unus ē legis la  
tor & iudex · s; ut eos q̄ sub lege  
positi · legis onera portare nequi  
uerant sua c̄passione uiuaret · ac  
de seculi c̄ditione que sub lege  
erat exoptol̄ · in adoptionē filioꝝ  
que p̄grām ē sua largitate redu  
ceret · Suscepit igitur c̄cūcisiō  
nē · lege decretam · in carne q̄ absq̄  
om̄i p̄sul̄ labe pollutionis appa  
ruit in carne · q̄ q̄ in similitudine  
carnis peccati aduenit · n̄ aū in  
carne peccati remediū · q̄ caro  
peccati c̄sueuerat mundari n̄ re  
spuit · sic etiā undā baptismati  
qua nouę gr̄e p̄ptos a peccatorū  
sorde lauari uoluit · ipse n̄ ne  
cessitatis sed exempli causa su  
bit · Tu autē · **XII.**

**S**ere debet uerā statūta  
qua idem salutarē  
curacionis auxiliū · circūcisio in  
lege · c̄tra originalis peccati uul

nus agebat · qd̄ nunc baptismū age  
re reuelate gr̄e tempe c̄sueuit ·  
excepto qd̄ regni celestis ianuam  
nec dū intrare poterant · donec  
adueniens benedictionē daret ·  
q̄ legē dedit · ut uideri possit ·  
d̄s deoꝝ in syon · tam in sinu abra  
he post mortē beata req̄e c̄sola  
ti · sup̄ne pacis ingressū · spe feli  
ci expectabant · Qui enī n̄ p̄ eu  
angelū suū terribilit̄ ac salub̄ter  
clamat · n̄ q̄ renat̄ fuerit ex aqua  
& sp̄u n̄ pot̄ intrare in regnū dei ·  
ipse dudū p̄ legē suā clamabat ·  
Masculus cui p̄pitiū caro circūci  
sa non fuerit · p̄bit anima illa de  
p̄to suo · q̄a pactum meū irritum  
fecit · id est quia pactū uite in pa  
radiso hominib; mandatū adam  
p̄uaricante transgressus ē · in quo  
om̄s peccauer̄ · p̄bit de c̄tu scōꝝ  
si non ei fuerit remedio salutarī  
subuentū · h̄traq; ḡ purificatio ·  
& circūcisionis uidelicet in lege ·  
& in euḡlo baptismatis · tollende  
p̄uaricationis p̄me gr̄a posita est ·

**IN OCT̄ S̄I IOHANNIS APT̄I &  
EUGL̄ISTE · Sermo Eusebii ep̄i ·**

**A**UDI FABULA  
non fabulā s; rem ge  
stam · de ioh̄e apt̄o  
& memoriis omnū traditā · Cum  
post tyranni obitū de pathmos  
insula ephesum rediret · rogabat̄



etiam uenas illustre puincias. quo  
q̄ eccl̄as fundaret in quibus n̄ erant lo  
cus. uel in quibus erant instrueret sa  
cerdotib; ac ministris. sedm̄ qd̄ eide

**C**unoq; sp̄e sēs indicasset.  
um igitur uenisset **II.**  
ad quandā urbem. hanc  
longe positā om̄ib; eccl̄asticis sol  
lemnit̄ adimpletis. uidit iuuenē  
quendā ualidū corpe q̄ uultu ele  
gantē s; animū acrem nimis. Re  
spiciensq; ad ep̄m q̄ nup̄ fuerat or  
dinat̄. hunc inqt̄ t̄ sūmo studio  
cōm̄do subtestimonio xp̄i q̄ toti  
eccl̄e. Tum ille suscipiens. omnē  
se adhibiturū sic p̄cipiebat diligh̄  
tiā pollicet̄. Sed t̄m atq; t̄m ea  
dem sepī repetens. iuuenē cōmen  
dabat attentū. s; post hęc ephesū

**T**redit. **III.**  
um ū p̄br̄ in domū suā  
adolescentē cōmendatū  
suscepit. q̄ eū om̄i diligentia enu  
truit amplectū̄ fouet. ad uitam  
etiā baptisimi gr̄am tradidit. Post  
hęc iā uelud cōfidens gr̄a qua fue  
rat cōmonit̄. paulo indulgenti  
habere iuuenē cepit. S; ille ubi  
immatura lib̄tate potitus ē. con  
tinuo pequeuos. quib; luxur̄ q̄ de  
sidia cordi ē. amare uicia. q̄ cor  
rupte uie incedere tramitē per  
docet̄. Et p̄mo q̄dem ciuioꝝ ille  
cebris deripitur. inde noctnis

eum furtis. sociū sibi participemq;  
conserseunt. post hęc iam ad ma  
iora flagicia ptahunt. Interea  
sensus iuuenis formabat̄ q̄ insti  
tuebat̄ ad scelera. q̄ qui esset acer  
ingenio. sicut equus effrenus q̄ ua  
lidus duris morib; obfirmabatur.  
recti itineris lineam derelinquens.  
rectore c̄empto. rapido cursu tot̄  
fertur in p̄cept̄. ita succedentib; si

**O**bi malis. ut desperationē quoq; ad  
sibi p̄stite salutis accepit.  
edignat̄ iam de **IIII.**  
paruis scelerib; cogitare.  
grandia queq; molitur. q̄ exinte  
gro p̄ditioni se tradens. nullū eē  
inferior inflagitiū patit̄. Deniq;  
illos q̄ p̄us magistri criminū fue  
rant discipulos facit. q̄ latinū exhi  
turmā. quib; ipse dux q̄ p̄nceps  
uolent̄ p̄sset instituit. q̄ eū his  
om̄i crudelitate crassat̄. Verum  
tempe elapso. cū rei ita poposeis;  
utilitas. inuitatur t̄m ioh̄s ad illā  
urbē. Et cū cet̄a quoz gr̄a uenerat  
ordinasset. age inquit ō episco  
pe depositū rep̄senta. qd̄ t̄ ego  
plano q̄ xp̄e cōmendauim̄. eccl̄a  
teste quā regis. At ille obstupuit.  
p̄mo pecuniā putans ase reposci.  
quā n̄ acceperat. S; rursū cōsidera  
bat. nec posse fallere ioh̄em. nec  
eū querere que n̄ dedit. Hærebatur  
ergo stupens. Quem ioh̄s heren



tem uidens. uuenem illū inquit re-  
peto abste & animā fratris. **V.**

**T**unc grauit̄ suspirans se-  
mor & inlacrimas resolu-  
tus. ille ait mortuus ē.  
Quomodo inquit. uel quali mor-  
te. Deo inquit mortuus ē. quia  
pessimus & flagitiosus euasit.  
adulteriū etiā latrocinū aggressus  
ē. deniq; nunc montē quen-  
dā cū multa latronū manu oc-  
cupauit. Quib; auditis. ap̄ts ue-  
stem qua erat indutus scidit.  
& ingenti gemitu feriens caput  
suū. bonū te inquit custodem  
anime fr̄is dereliqui. Sed iam  
nunc in equis parat̄. & dux iti-  
neris. Et c̄festum ab ipsa ecclā a-

**C**scendens. c̄cit̄ p̄perabat.  
umq; puenisset. **VI.**  
adlocū. atinet̄ ab his  
latronib; q̄ custodias observa-  
bant. Sed ille neq; effugere  
neq; p̄suis declinare usquā ni-  
tens. ingenti tantū uoce p̄cla-  
mabat. quia ad hoc ipsum ue-  
ni. adducite in p̄ncipem ur̄m.  
Qui cū ueniret armatus. em̄n̄  
agnito iohanne ap̄to. pudore  
tactus in fugā uertit̄. Ille equo  
post eum dimisso c̄festum inse-  
quit̄ fugitantem. etiā etatis  
oblitus ~~senio~~ simul & clamans.  
Quid fugis o fili patrem tuū.

59  
Quid fugis inermē senē. Miser  
noli timere. habes adhuc spem  
uite. ego xp̄o rationē reddam  
p̄te. certe & mortē p̄te libent̄  
excipia sic & dñs exceptit p̄no-  
bis. & p̄tua anima dabo ani-  
mā meā ita tantū. & crede in

**A**t ille audiens **VII.**  
restitit. ac uultū dimi-  
sit int̄ram. post hoc  
arma p̄iecit. Tunc deinde tre-  
mefact̄ flebat amarissime. &  
accidentis ad se lenis genibus  
p̄uoluit. gemitib; & ululatib;  
quib; poterat satisfaciens. &  
uberrimis lacrimarū suarū fon-  
tib; it̄m baptizat̄. occultans so-  
lam dextrā suā. Ap̄ts uero iu-  
ris iurandi sacramento se ei a sal-  
uatore impetraturū ueniā pol-  
licens. simulq; genib; eius p̄uo-  
lutus. atq; ipsam dextrā. exeu-  
cedis cōscientia torquebat. tan-  
quā p̄penitentia purgatā de-  
osculans. ad ecclā reuocat.  
& indefinēt̄ p̄ eo orationes p̄-  
fundens. & cū ipso parit̄ ducens  
crebra ieiunia. indulgentiam  
adō quā ei pollicent̄ fuerat expe-  
tebat. s; & uariis sermonū con-  
solationib; uelut quib; dā p̄can-  
tationib; efferos & ex̄ritos eius  
animos mitigabat. Nec prius  
abstuit. quam eū in omnibus



emdatū . etiā ecclē p̄ficeret . p̄bens  
phoc magna exempla uere peni  
tentie . q̄ docum̄tū ingens noue  
regenerationis . atq; insignia que  
dam q̄ trophea uisibilis in eo re

surrectionis ostendens . **VIII.**

**Sermo ysidori episcopi .**

**I**oh̄s ap̄t̄s q̄ euangl̄ista filius bebe  
dei . frat̄ iacobi uirgo electus  
a dño . atq; int̄ cet̄os magis di  
lect̄ . Qui etiā supra pect̄ dñi re  
cumbens . euangl̄iū suū fluentia de  
ip̄so sac̄ dñici pectoris fonte  
potauit . q̄ quasi unū de parad̄y  
si fluminib; uerbi dī grām into  
to t̄rarū orbe diffudit . Quiq;  
loco xp̄i xp̄o iubente successit .  
dū suscipiens matrē magistri  
discip̄s etiā ip̄se post xp̄m at̄  
q̄dā modo derelict̄ ē fili . Hic  
dū euangl̄m xp̄i in asia p̄dicaret .  
adomiciano cesare in pathmos  
insula metallo relegat̄ . Ibi etiā  
posit̄ apocal̄yp̄sin sc̄psit . In t̄fec  
to aut̄ domiciano asenatu . eri  
lio resolut̄ . recessit ephesum . Ibi  
ob hereticor̄ refutandas uersuti  
as . efflagitat̄ ab asie ep̄is . euan  
geluū nouissimū edidit . Cui q̄dē  
int̄ alias uirtutes magnitudo  
hec fuit . Mutauit in aurū silue  
stres frondū uirgas . litorea q;  
saxa in gemas . item gemarū fra  
gm̄ina in p̄p̄am reformauit natu

ram . Viduā quoq; p̄cepto pp̄i p̄cib;  
suscitauit . q̄ rediuiū uiuentis cor  
pus remeante anima reparauit .  
Bibens letiferū haustum n̄ solum  
eualit piculū . s; eodē p̄stratos po  
culo . in uere reparauit flatū . Hic  
anno nonagesimo septimo post  
passionē saluatoris sub traiano  
p̄ncipe longēue uetustatis senio  
fessus . cū diem transmigrationis  
sue imminere sibi sentiret . iussit  
se fertur effodere sibi sepulcrū .  
atq; inde ualedicens fr̄ib; facta  
oratione uiuus intumulū intro  
iit . deinde in eo tanquā in lee  
tulo quieuit . Unde accidit . ut  
quidā eum uiuere asserant . nec  
mortuū in sepulcro sed dormuen  
tem iacere contendant . maxime  
p̄ eo qd̄ illic t̄ra sensim ab imo sca  
turiens . ad sup̄ficiē sepulc̄rē c̄scen  
dat . q̄ quasi flatu q̄scensit̄ deor  
sum ad sup̄iora puluis ebulliat .

**I**n illo . t̄ . **D**ixit . **S . IOH̄ES .**  
ih̄c petro . Sequere me . Conuersus  
petrus uidit illū discip̄m quem  
diligebat ih̄c sequentē . qui q̄ re  
cubuit incena sup̄ pectus eius q̄  
dixit . Dñe quis est qui tradet te .  
**Et R .** **OM̄ . VEH̄ . BEVE . PBRI .**

**F**CTIO S̄C̄I EUANG  
gelu que nobis lecta ē fr̄s mei  
tanto maiore anobis intentione  
debet p̄ singula uerba pensari .



quanto magna grē supne dulcedi  
ne tota redundat. Commēdat enī  
nobis beatissim' ioh's euglīsta &  
ap'ls p'ulegtum amoris p'cipui  
quo cētis ampli' meruit honorari  
ad dno. Commēdat testimoniū eu  
angelice dēsc'ptionis. quod ueri  
tate diuina subnixū nullus fide  
iū dubitare p'mittit. Commēdat  
placida sue carnis absolutionem.  
quā dno specialit' se uisitante ac

**S**cepit. Tu *x.*  
ed ut p'fecte lectionis hu  
ius p'ncipia cōsiderare ua  
leamus. libet sup'iora paulisp at  
tendere. Apparuit dñs post resur  
rectionē discipulis septem. int' quos  
erat petrus & ioh's. frustra impi  
scando tota nocte laborantibus  
& stans in litore. copiosa rete eorū  
piscinū multitudinē impleuit.  
morq; egressus ad t'ram inuitauit  
ad prandiu. & int' prandendū t'cio  
petrū an se amaret int'rogauit.  
ac t'cio amorē confitenti. quā ter  
eū negauerat. ei t'cio pascendas  
oues suas cōmisit. ac deinde quā  
pearunde ouiu. idest animarū  
fidelū cura pastoralis usq; ad mar  
tyriū crucis eēt p'uentur'. intima  
uit dicens. Amā dico tibi. cum  
esses unior cingebas te. & am  
bulabas n̄ uolebas. cū aū senue  
ris extendes man' tuas. & alius te

cinget. & ducet quo tu non uis.  
n̄ manū extensione designauit. qd  
p'mortē crucis martyrio coronand  
mentionē alteri. qd uincendus  
a p'secutore. inductu q̄ n̄ uellet. qd  
tormenta passionis cōtra uoluntatē es  
set passur' humane fragilitatis. S;  
ne quis forte uideret' petro. p'dic  
ta a dno passio crucis. hanc suo cōfē  
ssim lenire curauit exemplo. ut  
cruciatū martyriū eo leui ferret.  
q̄ se meminisset. simulē suo redem  
ptori mortis accipe sententiā. Post  
quā enī significauit ei q̄ morte cla  
rificatur' eēt dñs. p'tuū adiungit  
qd in hui' capite lectionis audiui  
mus. & diē ei. Sequere me. de si  
apte dicat. Quā ipse p'us p'tua re  
dēptione crucis suppliciu subire  
n̄ timui. cur tu p'mei cōfessione  
nominis. crucē pati formides. q̄ eo  
gloriosiore martyriū palma clari  
ficaberis. q̄ in hac p'merenda magi

**N**stri iter sequeris. *xl.*  
une ū ab euglīsta n̄ sub  
dit. qd p' hęc dicta dñs  
& discipuli fecerunt. s; ex eo tñ inui  
t' qd subdit. Conuers' petrus ui  
dit illū discipulū qm diligebat ihc  
sequēte. Patet nāq; quā cū dixisset  
ihc pet' sequere me. idē patiēdo  
imitare. surrex' de loco ciuiū &  
abire iā cep'. Secut' ē aū eū petr'  
etiā i'cessu. nedū. eueniens impie



re qđ audiunt seqre me. Secut' est qđ  
ille discip'is quē diligebat ihc. Neq;  
enī arcendū se acēctatu x̄ putabat.  
qđ n̄ minore se grā dilectionis xp̄o  
complexū nouerat. Neq; enī incre-  
dibile ē idō utrūq; discip'lm corpali  
ḡssu uestigia dñi secutū. qđ nec dū  
intellegerant. qđ significauerit in  
eo qđ petrū se sequi p̄cept.

**DOMINA post natalem domini.  
Sermo Maximi ep̄i. l. 1.**

**MA**RIE T V D N I C O fr̄s km̄  
soluit' ē om̄is pat̄ne p̄uocationis  
met'. quē diabolicis fraudib; incur-  
rit cēuuenta mortalitas. Adest enī  
nob̄ celi t̄rēq; iudex. qđ reciso cyrog-  
pho delictor. reatū nr̄m miseratus  
absoluit. Adest ille dñs. qđ iugam  
captiuitatis antiq; nr̄is acēruicib;  
soluens. merorē mundi. c̄na libtate

**A**lexificet. Tu autē. 11.  
Adest rex ille mansuet'. qđ per-  
spatia toti orbis. celestis in-  
iurie iustitie gressib; incedens. su-  
pbientē furentis inimici c̄terat ty-  
rannidē. Nāq; pariente maria na-  
tus ē dñi fili' nobis. ut germane car-  
nis nr̄e c̄ceptione. p̄duct'. creato a-  
se homini. qđ pietatē pat̄nā. qđ fra-  
t̄nū largiret' affectū. Et nat' sane  
ab intacta ē femina. ut eū partū  
qđ hominē testaret' part' humanū  
qđ dñm p̄baret' c̄na uirginitas. Nā  
sic n̄ potat n̄ caro de carne nasci.

ita n̄ poterat dñi caro. de femineo  
utero. nisi sine generante p̄dure.

**A**it angl's beatissime 111.  
MARIÆ. Sp̄c sc̄s sup ueniet  
inte'. qđ uirt' altissimi  
obūbrabit t'. qđ qđ nascet' exte-  
sc̄m uocabit' fili' dñi. Sp̄c inq; sc̄s.  
sup ueniet inte'. Ideo t' fr̄. uir-  
tutē sc̄i sp̄c anglicus sermo p̄te-  
xit. ne cōiecturis carnalis dispu-  
tationis hebetat'. celeste t' sit ipse  
mysteriū t̄ena argum̄tatione c̄fun-  
das. aut ne dubites eū. nouū pue-  
rū in aluo uirginis potuisse forma-  
re. qđ eū p̄mū c̄deret hominē. nec  
sc̄m pat̄s. nec uiscera mat̄na que

**S** fuit 1111.  
sic itaq; qđcūq; ē supne di-  
spensationis arbit' qđ dis-  
cussor. que t' uidet' uirt' eminen-  
tior'. partū dedisse uirgini. aut  
p̄fectū hominē creasse de t̄ra.  
Prim' enī homo. ut ait apl's de t̄ra  
t̄ren'. sc̄s homo de celo celestis.  
Si cont' nat̄am eē c̄tendis. qđ inmy-  
sterio nr̄e redēptionis sine uirgo  
puella asserit' c̄cepisse. cui queso  
natē ē. qđ inparente gn̄is nr̄i. ca-  
ro sine carne formata ē. Que ē  
ista ratio. immo qđ ceca c̄tentio.  
ut n̄ credat' d̄s facere hominem

**S** posse de femina. que  
credit' fecisse de puluere. 1111.  
Iompis o homo tali in



negocio eē p̄spiciē uoluntate. de  
ope cur retractat. Om̄a enī. sic le  
gū. dñs q̄ uoluit fēe in celo q̄ in t̄ra.  
It̄ si sollicit̄ p̄seruteris. p̄ter hunc  
legit̄mū humane c̄ceptionis usū.  
tres ualde mirabiles nascendi spe  
cies. opatā rep̄ies inuitatē. Et p̄ma  
ē q̄dē. qd̄ adam figurat̄ ē elimo.  
sedā qd̄ mulier̄ formata de ma  
leulo. t̄ra que & celestis ē. qd̄ xp̄e  
p̄cessit ex uirgine. Quid horū n̄  
nouū. Quid horū n̄ mirabile. Qd̄  
horū n̄ fide seq̄mur. inq̄s̄tio po  
terit humana complecti. **VI.**

**Q**uod aū mystico hoc c̄cep  
tu. uisitare mundū suū.  
dī dignat̄ ē. sū. n̄r̄e hoc  
salut̄i necessitas fla  
gitabat. nimirū ut celestis tandē  
generatio repararet. qd̄ natui  
tas t̄rena p̄diderat. Sed fortassis  
hunc q̄ natus est p̄dicat̄ extenu  
na. dū uulib; obuoluit̄ pannis.  
dū iacere c̄tent̄ ē in p̄sepi. dum  
lacrimosis uaḡtib; c̄tepat. dum  
mān̄s lactat̄ uberib; deū esse  
diffidis. **VII.**

**P**er ista frat̄ aduerte eū.  
& ut hominē infirma p̄ infirmis  
p̄tulisse. & ut dñm potentia exer  
cuisse celestē. Hic nāq; q̄ sorden  
tib; circūdatur pannis. regis  
p̄chaldeos munerib; honoratur.  
Hic q̄ in p̄sepi humilis iacet. lu

mine noui syderis coruscet eccelo.  
Hic q̄ uaḡt̄ reddit infantie. anglic  
exeret̄ uocib; collaudat̄. Hic qui fe  
mineo lacte nutrit̄. multa hominū  
milia paruissimo pane faciauit.

**Q**uid illud adiciā. **VIII.**  
qd̄ dñm illū. & uerū eē dī  
filii. resurgens a mortuis  
labar̄ p̄bat. recepto  
lumine cecus annuntiat. ueneran  
dis ei calcata uestigiis maris unda  
testat̄. & qd̄ p̄cellit hęc om̄a resul  
tant̄ eccelo uox pat̄na c̄firmat̄. Ap̄t̄  
qd̄ km̄i. tā magnū hoc natiuitat̄  
dñice sacram̄tū. dignis uocib; ho  
norem. Diuigam̄ p̄ om̄ib; castitatē.  
q̄a ut placere hanc s̄ xp̄e ostende  
ret. pudiciciā uti uirginalis eleḡ.  
Sectem̄ miām. q̄a pietatis ē. qd̄ sal  
uam̄. luttitiā sollicit̄ teneam̄. q̄a  
ob hoc unigenit̄ dī dignat̄ ē homo  
fieri. ut ueniens p̄dicans unuer  
sam mundi faciē. d̄anata iniquitate  
purgaret. **EV. Requie in p̄ori dom̄. Re. in. v. f.**

**I**git̄. t. Erat ioseph & maria mat̄  
ih̄u mirantes sup̄ his q̄ diceb; & c̄ta.  
**HOCT S̄i Stephani. siue sit**  
**dom̄ dies. siue priuata. legunt̄**  
**epistole pauli. Incipit prolo**  
**gus in epistolas pauli apli. ceter. le. que le**

**P**RIAMO QUERIT̄  
quare post euglā. que sup̄ lem̄  
tum legis s̄. & inq̄bus nob̄ exem  
gunt̄ in feri  
usq; in. lxx.  
inuenies p̄  
dñicā. vi.



pla & p̄cepta uiuendi plenissime di-  
gesta s̄. uoluerit apl̄s. has epl̄as ad  
singl̄as eccl̄as destinare. Hac aū cau-  
sa factū uidet̄. scilicet ut initio na-  
scens eccl̄e. nouis causis existentib̄  
& p̄sentia atq; orientia ressecaret  
uicia. & post fut̄as excluderet q̄sti-  
ones. exemplo p̄pharū. q̄ post edi-  
tam legē moysi. inq̄ om̄a manda-  
ta legebant̄. nihil om̄i tam doct̄  
na sua. rediuiua semp̄ p̄ti cōp̄sse-  
re peccā. & p̄t̄ exemplū libros ad  
nr̄am memoriā t̄nsmiser̄. Deinde  
querit̄. cur n̄ ampliū quā decem  
epl̄as ad eccl̄as sc̄pserit. Decem s̄  
enī cū illa q̄ d̄r̄ ad hebreos. nā re-  
liquę q̄tuor. ad disc̄p̄los specialit̄  
f̄t̄ porrectę. Ut ostenderet nouū  
n̄ discrepare a uet̄i testam̄to. & se-  
c̄tra legē n̄ facere moysi. Ad nume-  
rū ḡ p̄m̄oꝝ decalogi mandatorū su-  
as epl̄as ordinauit. & qd̄ ille p̄cep-  
tis a pharaone instituit libatos.  
totidē hic epl̄is ad diaboli & ydola-  
trie seruitutē edocet acq̄sitos. Hā  
& duas tabulas lapideas. duoz te-  
stam̄toꝝ figurā habuisse. uiri eru-  
ditissimi tradider̄. Epistola sane  
q̄ ad hebreos sc̄bit̄. q̄ dā pauli n̄ eē  
c̄tendunt. eo qd̄ n̄ sit ei nom̄ine  
titulata. p̄t̄ sermonis st̄uq; distā-  
tiā. s; aut barnabę iuxta tertulli-  
anū. aut iuxta q̄sdā luce. ut certe  
clementis disc̄p̄li apt̄oꝝ. & ep̄i roma-

ne eccl̄e p̄ apt̄os ordinati. Quib̄ respon-  
dendū ē. Si p̄t̄ra pauli n̄ erit q̄  
ei n̄ habet nom̄. ḡ nec alicui erit. q̄  
nulli nom̄ine titulāt̄. Qd̄ si in eue-  
nient̄ ē. ipsi magis eē credenda ē.  
quę tanto doct̄ne sue fulget elo-  
quio. S; qm̄ apud hebreoz eccl̄as.  
quasi destructor legis falsa suspi-  
cione habebat̄. uoluit tacito no-  
mine. de figuris legis & ueritate  
x̄ reddere rationē. ne odiū nom̄i-  
nis fronte p̄lati. utilitatē exclu-  
deret lectionis. Non ē sane mirū.  
si eloq̄ntior uideat̄ in p̄o idē he-  
breo. q̄ in p̄gno idē greco. q̄ eccl̄e  
epl̄e s̄ sc̄p̄te sermone. Mouet etiā  
q̄sdā. q̄re romanoz epl̄a in p̄mo sit  
posita. cū eā n̄ p̄mā sc̄p̄ta ratio  
manifestet. Nā hanc se p̄fisciscen-  
tē ierosolimā sc̄p̄sisse testat̄. cū  
chorinthios & alios. ante iā my-  
steriū qd̄ secū portatur̄ erat. col-  
ligere adhortat̄ sit. Unde intel-  
ligere q̄dā uolunt. ita om̄s epl̄as  
ordinatas. ut p̄ma poneret̄ epl̄a  
ad romanos. quā posterior fuerit  
destinata. ut p̄ singl̄as epl̄as gra-  
dib; ad p̄fectiora ueniret̄. Roma-  
noz nāq; pleriq; tā rudes erant.  
ut n̄ intelligerent d̄ se gr̄a s; su-  
is se meritis eē saluatos. & ob hoc  
duo p̄ti int̄ se c̄fluctarent. Idēco  
illos asserit indigere c̄firmari.  
uita p̄ora gentilitatis c̄memorā.



Chorinthiis au iam die scientie gratiam  
ia esse cessata et non tam omnes merepat. quod  
cur peccantes non merepauerunt repre  
hendit. sic dicens. Audite inter uos for  
nicatio. Et item. Congregatus uobis cum  
meo spiritu. id est huimodi sathane.  
Infecta uero laudantur. et ut magis ac  
magis proficiant monentur. Galathe  
autem nulli communi accusantur. non hoc tamen  
quod callidissimi pseudo apostolis credi  
derunt. Ihesu sane nulla reprehensione.  
sicut multa laude sunt digni. quia fidem  
apostolicam seruauerunt. Philippenses etiam  
multo magis collaudantur. quod nec audi  
re quod falsos apostolos uoluerunt. Colosen  
ses autem tales erant. ut cum ab apostolo ui  
si corporali non fuerint hoc laude di  
gni haberentur. Et si corpe inquit  
absens sum. sed spiritu uobiscum sum. gau  
dens et uidentem ordinem uestrum. Thesa  
lonicenses nihilominus induab' apostolis  
omni laude persequitur. eo quod non solum  
fide inexcussam seruauerunt uerita  
tis. sed etiam in persecutione cuius fuer  
unt constantes inuenti. De hebreis  
uero quod dicendum est. quorum thesalonicen  
ses quod plurimum laudati sunt. imitatores  
facti esse dicuntur. sic ipse ait. Et uos  
fidei imitatores facti estis ecclesiarum  
dei que sunt in iudea. eadem enim passi  
estis et uos a tribulibus uestris que et illi  
auideis. Apud ipsos quoque hebreos  
eadem commemorat dicens. nam et uine  
tis compassi estis. et rapinam bonorum

uorum cum gaudio suscepistis. cognoscentes  
uos habere meliorem. et manentem  
substantiam. *Incipit Argumentum  
in epistolam ad romano s. 11.*

**R**oma a hyl qui in urbe roma  
in christum ihesum cre  
diderant. ita a falsis apostolis deperuata  
erant. ut sub nomine domini nostri ihesu christi  
in lege et circuncisionem inducerentur.  
Hos apostolis reuocat ad ueram et euglicam  
fide. scribens eis ab athenis.

*Incipit epistola ad romano s. 11. c. i.*

**P**aulus seruus  
ihesu christi. uocat' apostolis. se  
gregat' in euglicam dei. quod  
ante promiserat prophetas suos in scriptu  
ris sanctis de filio suo. qui factus est ei ex se  
mine dauid secundum carnem. qui predesti  
natus est filius dei in uirtute secundum spiritum  
sanctificationis. ex resurrectione mortu  
orum. ihesu christi domini nostri. pro quem accepimus gra  
tiam et apostolatum. ad obediendum fidei in  
omnibus gentibus. pro nomine eius. in quibus  
estis et uos uocati ihesu christi. omnibus qui sunt  
rome dilectis dei. uocatis sanctis. gratia uo  
bis et pax a deo patre nostro. et domino ihesu  
christo.

**P**rimum quod gratias ago deo meo.  
pro ihesu christo pro omnibus uobis. quia fides  
uestra annuntiat' in uniuerso mundo.  
Testis enim mihi est deus. cui seruo in spiritu  
meo. in euglio filii eius. quod sine inter  
missione memoria uestra facio. semper  
in orationibus meis. obsecrans si quo



modo tandē aliquādo p̄spum t̄r habeā  
inuoluntate dī ueniendi ad uos. Desi  
dero enī uidere uos. ut aliqd̄ impiar  
gr̄e uob̄ sp̄italis ad c̄firmandos uos.  
idē simul c̄solari in uob̄. p̄ea que in  
**Xc. iiii.** uicē ē. fidē ur̄am atq; meā. **N**olo autē  
uos ignorare fr̄s. q̄a sepe p̄posui ue  
nire ad uos. & p̄hibet̄ sū adhuc usq;  
ut aliqm̄ fructū habeā & in uobis.  
sic & in cētis gentib; breuis ac bar  
baris. sapientib; & insipientib; de  
bitor sū. ita qd̄ in me p̄mptū ē. &  
uob̄ q̄ rome estis. euāgelizare. Non  
enī erubescō euāḡm. Virt̄ enī dī ē in  
salutē om̄i credenti. uideo p̄mū &  
greco. iustitia enī dī. in eo reuelatur  
ex fide. infidē. sic sc̄ptū ē. iust̄ autē

Si legitur impia  
ta die. q̄ euenit.  
si oēs sei stepha  
ni occurrat ma  
liqua feria. t̄c̄  
erit ista lectio  
prima.

**R**ex fide uiuit. **iiii.**  
Reuelat̄ ira dī de celo. super  
omnē impietate  
& iniustitiā hominū. eoz̄ q̄ ueritate  
dī iniustitia detinent. q̄a qd̄ notū  
ē dī. manifestū ē nullis. D̄s enī illis  
reuelat̄. Inuisibilia enī ipsi. a creatu  
ra mundi. p̄ea q̄ facta s̄ intellecta  
c̄spiciunt. sempit̄na q̄q; ei uirt̄ & di  
uinitas. ita ut sint īexcusabiles. q̄a  
cū c̄gnouissent d̄m. n̄ sic d̄m gl̄ifica  
uer̄ aut gr̄al̄ eger̄. s̄ euauer̄ inco  
gnitionib; suis. & obscuratū ē in si  
piens cor eoz̄. Dicentes enī se eē sapi  
entes. stulti facti s̄. & mutauer̄ gl̄am  
incorruptibilis dī. in similitudinē  
imaginis corruptibilis hominis. &

uoluerū. & q̄drupedū & serpentū.  
P̄t̄ qd̄ tradid̄ illos d̄s in desideria cor  
dis eoz̄ in inmunditiā. ut c̄tumelios af  
ficient corpora sua in semetipsis. Q̄ com  
mutauer̄ ueritatē dī in m̄datū. & co  
luer̄ & seruer̄ creat̄e poti⁹ q̄ creatori.  
q̄ ē benedict⁹ in secula secl̄oz̄ amen. **v.**

**P**ropt̄ea tradidit illos d̄s in  
passiones ignominie. Nāte  
mine eoz̄ inmutauer̄ naturāle usum.  
in eū usū q̄ ē c̄tra nat̄am. Similit̄ &  
masculi. relicto nat̄ali usu femine. ex  
arsert̄ in desideris suis in uicē. ma  
sculi in masculos t̄pitudinē opantes.  
& mercede q̄ oportuit erroris sui.  
in semetipsis recipientes. Et sic n̄ p̄ba  
uer̄ d̄m habere innoticia. tradidit eos  
d̄s in reprobū sensū. ut faciant ea q̄ n̄  
c̄ueniunt. repletos om̄i iniquitate. ma  
licia. fornicatione. auaricia. neq̄tia.  
plenos inuidia. homicidii. c̄tentione.  
dolo. malignitate. susurrone. det̄  
tores. d̄o odibiles. c̄tumeliosos. sup̄bi  
elatos. inuentores maloz̄. parentib; n̄  
obedientes. insipientes in c̄positos. si  
ne affectione. absq; pudore. sine fide.  
sine iudicia. Q̄ cū iustitiā dī c̄gnouis  
sent. n̄ intellexer̄ qm̄ q̄ talia agunt.  
digni s̄ morte. n̄ solū q̄ ea faciunt.  
s̄ etiā qui c̄sentunt facientib;. **vi.**

**P**ropt̄ qd̄ īexcusabilis es.  
o homo q̄ iudicas omnis.  
In quo enī iudicas alterū. te ipsū  
c̄depnas. Eadē enī agis. que iudi



dicat. Scim' enī qm̄ iudiciū dī ē scdm̄  
uertatē: meos q̄ talia agunt. Existi  
mas aū hoc o homo om̄is q̄ iudicat  
eos q̄ talia agunt q̄ facit ea: q̄a tu  
es fugies iudiciū dī. An durti  
as bo nitatis ei' q̄ patientie q̄ lon  
ganimitatis c̄tempnis: ignorant qm̄  
benignitas dī ad penitentiā te ad  
ducit. Scdm̄ durtiā aū tuā q̄ in  
penitens cor. thesaurisat t̄ uā. in  
die ire q̄ reuelationis iusti iudiciū  
dī: q̄ reddit unicuiq; scdm̄ opa sua:  
his q̄dē q̄ scdm̄ patientiā boni opis:  
gl̄am q̄ honorē q̄ icorruptionē.  
q̄rentib; uitā etnā: his q̄ exētenti  
one q̄ n̄ acq̄escunt uertitati. cre  
dunt aū iniquitati. ita q̄ idignatio.  
t̄bulatio q̄ angustia. in om̄nē animā  
hominis opantis mali iudei p̄mū  
q̄ greci: gl̄a autē q̄ honor q̄ pax oī  
opanti bonū. iudeo p̄mū q̄ greco.

**N**on ē p̄sonarū ac **VII.**  
ceptio apud d̄m. Qcūq;  
enī sine lege peccauer̄ si  
ne lege etiā p̄ibunt: q̄ q̄cūq; inle  
ge peccauer̄. p̄ lege iudicabunt.  
Non enī auditores legis iusti sunt  
ap̄ d̄m: s; factores legis iustificabun  
tur. Cū enī gentes q̄ legē n̄ habent.  
natālī ea que legis s̄ faciunt: eis  
modi legem n̄ habentes. ipsi s̄ sunt  
lex: q̄ ostendunt opus legis sc̄ptū  
in cordib; suis: testimoniū reddē  
te illis c̄scientia ipsorū. q̄ int̄ se in

meem cogitationū accusantiū aut etiā  
defendentiū. in die cū iudicabit d̄s oc  
cutta hominū. scdm̄ eugl̄m̄ meū p̄m̄  
xp̄m. Si autē tu iudeus cognominaris:  
q̄ req̄seis in lege. q̄ gl̄aris in d̄o. q̄ no  
sti uoluntatē ei' q̄ p̄bas utiliora. in  
structus p̄ legē. c̄fidis te ipsū ducem  
ēē cecorū. lum̄ eorū q̄ inteneb̄s s̄. erudi  
torē insipientiū. magistrū infantiū  
habentē formā scientie q̄ uertitatis  
in lege: q̄ ergo aliū doces. te ipsū non  
doces. **VIII.**

**Q**ui p̄dicat n̄ furandū furaris:  
q̄ dicit n̄ mechandū mecha  
ris: qui abhominaris ido  
la. sac̄legiū facis. q̄ in lege gl̄aris. p̄  
p̄uaricationē legis. d̄m̄ inhonoras.  
Nom̄ enī dī puos blasphemat̄ inter  
gentes: sic sc̄ptum ē. Circūcisio q̄dē  
p̄dest. si legē obserues. Si autē p̄ua  
ricator legis sis: circūcisio tua ip̄u  
tiū facta ē. Si q̄ ip̄itiū iustitias le  
gis custodiat: nonne ip̄itiū illi in  
circū c̄sionē reputabit. q̄ iudica  
bit qd̄ exnata ē ip̄itiū. legē c̄su  
mans te q̄ p̄litam q̄ circūc̄sionē.  
p̄uaricator legis es. Non enī q̄ in  
manifesto iudeus ē. neq; que in ma  
nifesto in carne circūcisio. s; q̄ in oc  
culto iudeus ē. q̄ circūcisio cordis.  
in sp̄u n̄ litā. cui laus n̄ ex hominib;  
s; ex d̄o ē. Qd̄ ḡ ampli' iudeo. aut  
que utilitas circūc̄sionis. Multū  
p̄ om̄nē modū. Primū q̄dem: q̄a



credita s̄ uul' eloq̄a dī. Quid enī si quidā  
illoz n̄ credider̄. Nunq̄d incredulitas  
eoz fide dī euacuauit. Absit. Est autē  
d̄s uerax. om̄is autē homo m̄dax. sicut  
septū ē. Ut iustificeris in sermonib;  
tuis. & uincas eū iudicaris. Si autē in  
q̄tal n̄ra iustitiā dī cōm̄dat. q̄d dice  
mus. Nunq̄d iniquus d̄s. q̄ infert  
iram. Secūm hominē dico. Absit.

**I** duoq̄n. quom̄ iudicabit d̄s hunc  
mundū. *Dom̄. 1. post oct̄. Na  
USTIFICATI talis d̄m. 1.*  
ex fide. pacē habeam̄ ad d̄m. p̄ d̄m  
n̄m ih̄m xp̄m. P̄ quē & accessū ha  
bem̄. p̄ fide. ingrām istā. in q̄ stam̄  
& gl̄amur in spe gl̄e filioz dī. Non  
solū autē. s; & gl̄oriā in tribulationi  
bus. scientes q̄d tribulatio patientiā  
opat̄. patientia autē p̄bationē. p̄ba  
tio ū spem. spes autē n̄ cōfundit. q̄a  
caritas dī diffusa ē in cordib; n̄ris. p̄  
sp̄m sc̄m q̄ dat̄ ē nob. Ut q̄d enim  
xp̄e. cū adhuc infirmi essem̄. secūm  
tempus. p̄imp̄us mortuus. est.  
Ux enī p̄iusto q̄s morit̄. Nā p̄ bono  
**C** forsitan q̄s audeat mori.  
ōm̄endat suā cari . 11 .  
tatem d̄s in nobis. qm̄ cū  
adhuc peccatores eēim̄. xp̄e p̄ nob  
mortuus ē. Multo ḡ magis iustifi  
cati n̄e in sanguine ipsi. salui erim̄  
ab ira p̄ ipsū. Si enī cū inimici eēim̄.  
recciliati sum̄ dō p̄ mortē filiū ei.  
multo magis recciliati. saluuerim̄

muta ipsi. Non solū autē. s; & gl̄amur  
in dō p̄ d̄m n̄m ih̄m xp̄m. p̄ quē n̄e  
recciliatiōnē accepim̄. P̄ p̄ta sicut  
punū hominē. in h̄e mundū peccatū  
intrauit & p̄ peccatū mors. & ita  
in om̄s homines mors p̄t̄nsit. in quo  
om̄s peccauer̄. Usq; ad legē enī pecca  
tū erat in mundo. Peccatū autē n̄ im  
putabat̄ eū lex n̄ eēt. s; regnauit mors  
ab adam usq; ad moysen. etiā in eos  
q̄ n̄ peccauer̄ in similitudinē p̄uari  
cationis ad e. q̄ ē forma fut̄i. S; n̄ si  
cūt delictū. ita & donū. Si enī unū  
delicto multi mortui s̄. multo ma  
gis gr̄a dī & donū. in gr̄a unū ho  
minis ih̄u x̄. in plures habundauit.  
Et n̄ sic punū peccatū. ita & donū.  
Si enī unū delictū multi mortui  
s̄. multo maḡ gr̄a dī & donū in gr̄a  
unū hominis ih̄u x̄ in plures habun  
dauit ita & donū. Nā iudiciū ex  
no in cōdēpnationē. gr̄a autē ex mul  
**S** tis delictis iustificationē  
in unū delicto mors . 11 .  
regnauit punū. multo ma  
gis habundantiā gr̄e & donationis  
& iustitię accipientes. multi regna  
bunt punū ih̄m xp̄m. Iq̄ sic unū  
delictū om̄s homines in cōdēpnatio  
nē. sic & unū iustitiā. om̄s homi  
nes in iustificationē uite. Sic enī  
p̄ inobediētiā unū hominis pecca  
tores cōstituti s̄ multi. ita & p̄ in  
obediētiā. iusti cōstituent̄ multi.